

The KVYY logo is located in the top right corner. It consists of the lowercase letters 'kvvy' in a white, sans-serif font, centered within a blue circular graphic that has a gradient from light blue to dark blue. The logo is set against a dark blue background that is part of a larger graphic element.

kvvy

Rista-Rimminjoen reitin valuma-alue selvitys

KVVY Yhdistys



RAPORTTI

2022

Rista-Rimminjoen reitin valuma-alue selvitys

Raportti 25.03.2022

Laatinut:

Teemu Koski / KVVY Yhdistys

Muokannut: 24.04.2023

KVVY Yhdistys / Jyväskylä
Riku Huuskola, Suunnittelija

Hanke:

Keurusselän valuma-alueen kunnostushanke, Keurus-hanke

SISÄLTÖ

1.	JOHDANTO	1
2.	ALUEEN KUVAUS	2
3.	MAATALOUSALUEEN VESIENSUOJELUTOIMET.....	2
3.1	Kohde 1: Kellomäki.....	2
3.2	Kohde 2: Riiho/Vaissinsalmi	2
3.3	Kohde 3: Vaissilan Rantapelto	3
3.4	Kohde 4: Saharan Ravitali.....	3
3.5	Kohde 5: Pohjoiskorvenoja / Lehtinen.....	3
3.6	Kohde 6: Rääsynpuro.....	3
3.7	Kohde 7: Ylisenkorpi	3
3.8	Kohde 8: Kangasoja	4
3.9	Kohde 9: Rimminlampi.....	4
3.10	Kohde 10: Lampi, Virtala	4
3.11	Kohde 11: Ristaniemen oja.....	4
3.12	Kohde 12: Kukkonniemen pellot.....	4
3.13	Kohde 13: Tervaspuro	4
3.14	Kohde 14: Kangaslammista laskeva puro.	5
3.15	Kohde 15: Pölövuori	5
3.16	Kohde 16: Kurkisuo.....	5
3.17	Kohde 17: Johde	5
3.18	Kohde 18: Kaijanjoen alaosa	5
3.19	Kohde 19: Kaijanjoki Mäkikyläntien kohdalla	5
3.20	Kohde 20: Ylä-Kaija	6
3.21	Kohde 21: Ylä-Kaijan pellot.....	6
3.22	Kohde 22: Kaijala	6
3.23	Kohde 23: Kylmälahden oja.....	6
4.	METSÄTALouden VESIENSUOJELUTOIMET.....	6

LIITTEET

Liite 1. Kartta 1, Rista-Rimminjoen reitti, koko alue

Rista-Rimminjoen reitin valuma-aluekarttoitus

1. Johdanto

Keurusselän valuma-alueen kunnostushankkeen tavoitteena on vähentää vesistöjen kuormitusta, edistää monimuotoisuutta sekä parantaa valuma-alueen vesitaloutta ja vedenpidätyskykyä. Vedenpidätyskyky, joka on heikentynyt voimakkaan ojituksen ja virtavesien perkaamisen seurauksena. Tämän vuoksi tulvakausina vedenkorkeudet ovat kasvaneet ja alivesijaksot pidentyneet, mikä heijastuu haitallisina vedenkorkeusvaihteluina.

Tavoitteena on kehittää vesienhallintaa kokonaisvaltaisesti, sisältäen mikä tarkoittaa vesienhallinnan tehostamisen yhteydessä metsien ja peltöjen maatalouden toimintaedellytysten kohentamista, kun vesitalouden paranee muuttuvassa ilmastossa. Samalla edistetään myös luonnon monimuotoisuutta ja kalakantojen elinvoimaisuutta. Tämä kaikki tapahtuu yhteistyöverkostojen avulla maanomistajien ja muiden sidosryhmien kanssa, jotka ovat keskeisessä roolissa käytännön kunnostustoimien toteuttamisessa vahvistamisen sekä sopeutumisen muuttuvaan ilmastoon.

Rista-Rimminjoen reitin valuma-alueen Eesiselvitystyö toteutettiin karttatarkasteluna ja sen tavoite on antaa lähtökohtia vesiensuojeluhallintatoimille. Valitut kohteet sijaitsevat paikoissa, joissa vesienhallinnan ja -suojelun tarpeisiin tehtävillä rakenteilla voidaan olettaa saavutettavan hyötyä ja mihin sellaisia olisi mahdollista toteuttaa viljelysmaata tai arvokkaita metsäalueita rasittamatta. Kohteiden sopivuus tulee varmistaa maastokäynneillä ja yhteistyössä maanomistajien kanssa keskustelemalla. Karttatyön rajoitteet huomioiden luettelo tuskin on täydellinen, mikä on syytä huomioida suunnitelmaa jalkautettaessa.

Metsätalouden vesiensuojelutoimenpiteet esitetään yleisellä tasolla ja karttaan on merkittyään lähinnä vain laajimmat ojitetut alueet.

2. Alueen kuvaus

Valuma-alueen pinta-ala:	149 km ²
Maankäyttö:	
Asuinalue:	1,2 %
Teollisuus:	1,7 %
Viljelysmaat:	6,0 %
Metsä ja kankaat:	84 %
Kosteikot ja avosuot:	0,8 %
Sisävedet:	5,6 %

Tiedot: VALUE-valuma-alueen rajaustyökalu, Syke

Rista-Rimminjoen reitti sijaitsee Keski-Suomessa, n. 20 kilometriä Keuruulta länteen. Yltiästä Ukonselkään laskeva reitti virtaa Petäisjärven, Ylisenjärven, Vaissinjärven ja Riihijärven kautta.

Valuma-alue on pääosin metsämaata, josta huomattava osa on metsäojitettu. Maatalousalueet sijoittuvat Haapamäen kylän ja Petäisjärven alapuoliselle osuudelle.

Yltiä on karuhko, humusleimainen mutta kirkaahko järvi, mutta alaosien järvet ovat selvästi rehevöityneitä. Alapuolinen Ukonselkä on karuhko, humusleimainen ja kalaisa järvi ja sen vedenlaatuluokitus on erinomainen.

Rista-Rimminjoen reitti on Ukonselän osavaluma-alueista laajin, joten sen vedenlaadulla on vaikutusta myös Ukonselän vedenlaatuun.

3. Maatalousalueen vesiensuojelutoimet

Maatalousalueen osalta tarkastelu tehtiin yksityiskohtaisempana. Kartalle on merkitty yksittäisiä toimenpidekohteita, joiden vaikuttavuus ja toteutusedellytykset tulee arvioida tarkemmin.

Maatalouden toimenpide-ehdotukset on merkitty karttaan vihreällä.

3.1 Kohde 1: Kellomäki

Riihijärven lännestä pellon halki laskeva oja. Pusikoitunut painanne pellon keskellä. Pienimuotoinen kosteikko osin kaivamalla ja patoamalla. Kaivumassoilla mahdollisuus parantaa ympäröivän pellon kuivavaroja.

Pinta-ala: n. 0,4 ha.

3.2 Kohde 2: Riiho/Vaissinsalmi

Vaissinsalmen alaosaan pohjoisesta laskeva oja. Alavaa peltoa, jossa kuivavarat vähäiset. Pellon keskellä ja Vaissinsalmen rannassa metsäsaarekkeet, joissa altaita.

Onko mahdollista ohjata oja niin, että altaita voidaan hyödyntää vesiensuojelurakenteina?

Alavimpien peltojen käyttömuodon valinta? Voidaanko tällaisille pelloille suositella jotain vesistökuorimitusta vähentävää menetelmää? Kyntöjen välttäminen?

3.3 Kohde 3: Vaissilan Rantapello

Painanne Vaissinjärven länsirannalla, johon laskee peltovesiä salaojista. Todennäköisesti painanteeseen laskee myös Riihontien yläpuolisten peltojen vesiä putkitettuna.

Pienimuotoinen kosteikko osin patoamalla ja kaivamalla.

Pinta-ala: n. 0,2 ha.

3.4 Kohde 4: Saharan Ravitali

Saharan ravitali sijaitsee Moijasjärveen idästä laskevan Kankamonpuron varressa. Tila raviratoineen on huomattavan kokoinen hevostila.

Valumavesien hallinta.

3.5 Kohde 5: Pohjoiskorvenoja / Lehtinen

Pohjoiskorvesta Moijasjärven koilliskulmaan laskeva oja, jonka suulla eriytynyt lahdelma. Lahdelman yläpuolella alavaa, vajaakäytöllä olevaa peltoa/niittyä.

Kosteikko lahdelmaa pengertämällä. Kaivamalla aluetta pystyy laajentamaan jonkin verran, ja kaivumassoja hyödyntää alavan pellon kunnon parantamiseen.

Pinta-ala: n. 0,13 ha, mahdollisuus laajentaa 0,07 ha.

3.6 Kohde 6: Rääsynpuro

Ylisenjärveen lännestä laskeva puro, jonka varrella ja alaosassa altaita. Lehdontien ja järven välillä oja kulkee pellon halki.

1. Ojan suussa olevan pitkänmallisen altaan tila? Kartan mukaan vesi on ohjattu suoraan altaan eteläpäähän läpi. Onko mahdollista muuttaa veden kulkua siten että vesi purkautuisi järveen altaan pohjoispästä ja allas toimisi kosteikkona?
2. Kännikän kohdalla olevien altaiden tilanne? Kulkeeko oja altaiden kautta? Jos ei, onko vesi mahdollista ohjata kulkemaan altaiden kautta, jolloin ne toimisivat vesiensuojelurakenteina?
3. Putkipellon ja Siltapellon alue. Onko mahdollista rakentaa patoamalla kosteikko alaviin painanteisiin, tai useamman pienemmän altaan sarja?

3.7 Kohde 7: Ylisenkorpi

Ylisenjärven luoteiskulmaan laskeva pelto-oja. Ojan varressa märkydestä kärsiviä peltoja, jotka osin sarkaojitettuja. Todennäköisesti alimmat pellot jäävät veden alle keväisin.

Lehdontien varressa on tällä kohtaa lintutorni.

Alimpien peltöjen muuttaminen kosteikoksi ja ympäröivän pellon kuivavarojen parantaminen kaivumassoilla.

Pinta-ala: n. 1 ha.

3.8 Kohde 8: Kangasoja

Rimminjokeen lännestä laskeva puro.

Lehdontien itäpuolella peltopalstojen väliin jää metsittynyt notkelma, johon olisi mahdollista tehdä kosteikko osin patoamalla.

Ojan suulla on 0,8 hehtaarin laajuinen, alava puuta kasvava alue, johon kosteikon toteuttaminen kaivamalla olisi mahdollista. Ruoppausmassoja olisi mahdollista käyttää yläpuolisen pellon kuivavaran parantamiseen.

Pinta-ala: 0,4 ha.

3.9 Kohde 9: Rimminlampi

Rimminjoen viereen jäävä umpeen kasvava lampare, joka on ohitettu uomaa oikaisemalla. Veden ohjaaminen kulkemaan lampareen kautta.

Pinta-ala: 1,6 ha.

3.10 Kohde 10: Lampi, Virtala

Ristajoen kyljessä on jo valmis rakennettu kosteikko.

Kohteella voisi tarkastella onko huoltotoimenpiteille tarvetta.

3.11 Kohde 11: Ristaniemen oja

Ojan suussa alue alavaa, veden vaivaamaa peltoa, joka todennäköisesti jää veden alle keväisin.

Kosteikko osin patoamalla ja kaivamalla. Kaivumassojen hyödyntäminen peltöjen kuivavarojen parantamiseksi. Pinta-ala: 0,6 ha.

3.12 Kohde 12: Kukkonniemen pellot

Märäksi jäänyt painanne peltöjen keskellä. Kasvaa puuta.

kosteikko osin pengertämällä ja osin kaivamalla. Kaivumassoilla alapuolisen pellon kuivavarojen parantaminen.

Pinta-ala: 0,25 ha.

3.13 Kohde 13: Tervaspuro

Haapamäen ratapihan hulevesien käsittely. Niemelänjärvestä Kangaslammiin laskeva Tervaspuro kulkee ratapihan lounaispuolella radan suuntaisena ja on merkitty karttaan soittavana notkelmana. Kiintoainetta ja ravinteita pidättävien vesiensuojelurakenteiden toteuttaminen voisi olla mahdollista.

Pinta-ala: Alaosa 0,4 ha, yläosa 1,4 ha.

3.14 Kohde 14: Kangaslammista laskeva puro.

Puro kulkee radan kaartaa seuraillen alavassa maastossa. Alaosallaan, Petäisentien yläpuolella puro kulkee rautatien ja vanhan saha-alueen välissä. Huomattava osa Haapamäen taajaman hulevesistä kulkee ojaa pitkin, ja ojan alaosassa on saha-alue.

Kiintoainetta pidättävien rakenteiden toteuttaminen puron koko matkalle, ja saha-alueen hulevesien käsittely.

3.15 Kohde 15: Pölövuori

Virtaintien eteläpuolelta Petäisjärven Pölönlahteen laskeva puro. Valuma-alue on etupäässä metsämaata, mutta osin myös peltoa.

Virtaintien eteläpuolella sijaitsee alava, tiepenkereen rajaama painanne, mihin voisi olla mahdollista rakentaa kosteikko patoamalla.

Pinta-ala: 1,3 ha.

3.16 Kohde 16: Kurkisuo

Kurkisuo peltojen ja Kurkelantien alapuolinen kostea, ojitettu metsämaa, johon voisi olla mahdollista toteuttaa kosteikko.

Pinta-ala: 2,5 ha.

3.17 Kohde 17: Johde

Paha-Kaijasta Petäisjärven pohjoispäähän laskeva puro kulkee viimeisen kilometrin peltojen halki. Pelto on salaojitettu, mutta yläosiltaan märkää.

Kaksitasouoma parantaisi veden kulkua, vähentäisi uoman eroosiota ja kaivuunmassoilla voitaisiin parantaa pellon tilaa. Yläosan salaojituksen toimivuus on myös syytä varmistaa.

Uoman pituus n. 630 metriä.

3.18 Kohde 18: Kaijanjoen alaosa

Kaijanjoki on reitin pääuoma ja laskee Yhtiästä Petäisjärveen. Ala-Kaijan alapuolella joki virtaa 5–10 metrin levyisenä kapean peltopalstan läpi.

Paikalle olisi mahdollista tehdä kaksitasouoma.

Uoman pituus n. 720 metriä.

3.19 Kohde 19: Kaijanjoki Mäkikyläntien kohdalla

Ylä-Kaijasta Ala-Kaijaan laskeva uoma. 340 metrin pituinen uoma järvien välillä. Korkeuseroa järvillä on 0,3 metriä ja osan matkaa joki virtaa peltojen välissä. Alueelle voisi sopia kaksitasouoma.

3.20 Kohde 20: Ylä-Kaija

Ylä-Kaija on pieni, umpeenkasvava lampare. Alun perin Kaijanjoki on laskenut sen pohjoispäähän, mutta uoma on oikaistu laskemaan alemmas lampeen. Pohjoisosa on kasvamassa umpeen.

Ilmakuvasa näkyy puron suistossa virtauksen lampeen tuomaa maa-ainesta.

Lammen vedenpinnan nostoon ei yläpuolisten peltojen vuoksi ole varaa, mutta veden voisi ohjata kulkemaan alkuperäistä uomaansa, jolloin lammen umpeenkasvu hidastuisi ja vesi viipyisi lammessa pidempään.

Tämä onnistuu vähäisellä työllä ja ylivirtaama on mahdollista päästää kulkemaan myös suoristettua uoma pitkin, jolloin muutos ei aiheuta veden nousua ylivirtaamankaan aikaan.

3.21 Kohde 21: Ylä-Kaijan pellot

Ylä-Kaijan luoteispuolella sijaitseva pitkänmallinen 6 hehtaarin peltopalsta.

Pellon keskivaiheilla märkä alue (lähde?), jota on yritetty kuivattaa ojaa leventämällä. Pellon alapuolisen uoman leventäminen metsän puolelle ja pellon kuivavarojen parantaminen kaivuumassoilla. Pellon halkaisevan ojan putkittaminen.

3.22 Kohde 22: Kaijala

Kaijalan talon kohdalla Kaijanjoki kulkee pellon halki kapeassa uomassa. Kohteeseen sopisi kaksitasouoma.

Uoman pituus n. 260 metriä.

3.23 Kohde 23: Kylmälahden oja

Ukonselän kylmälahteen Riihon reitin kaakkoispuolella laskeva oja, jonka alueella laajahko Oskarinpelto.

Pellon alaosa on märkää ja kärsii kuivatusongelmista. Alaosan muuttaminen kosteikoksi ja kaivuumasojen hyödyntäminen jäljelle jäävän pellon kuivavarojen parantamiseksi.

4. Metsätalouden vesiensuojelutoimet

Metsätalouden vesiensuojelutoimenpiteet käsittävät lähinnä pienimuotoisia patorakenteita ja pinta-valutuskenttiä. Suojelurakenteiden rakentaminen kannattaa ajoittaa samaan aikaan hakkuiden tai muun maastossa liikkumisen kanssa. Sarkaojiin rakennettavat ojakatkot ja sarka- ja valtaojiin rakennettavat putkipadot ovat yksinkertainen toimenpide, jolla voidaan vähentää kiintoaineen päätymistä vesistöön ja tasata virtaamavaihteluita. Näiden toteuttaminen onnistuu pienin ponnistuksin.

Puupuhdistamoketjut ovat myös yksinkertainen ja edullinen vesiensuojelutoimenpide, joita on hyvä rakentaa esimerkiksi puuston harvennuksen tai raivauksen yhteydessä.

Pintavalutuskenttiä kannattaa suunnitella valtaosin. Ohjeellinen mitoitus on 0,5–2 % yläpuolisen valuma-alueen pinta-alasta. Ojittamille soille voidaan ohjata ympäröiviä ojituksia, jolloin suo toimii pintavalutuskenttänä.

Edellä mainittujen rakenteiden lisäksi alueella vaikuttaa olevan jonkin verran heikkotuottoisiksi jääneitä ojituksia, ja näiden alueiden palauttamista lähemmäksi luonnontilaa ojituksia tukkimalla kannattaa pohtia. Ainakaan uusintojituksia tällaisille alueille ei kannata tehdä.

Laajemmat ojitukset on merkitty karttaan ruskealla värillä, mutta niitä ei ole tarkasteltu sen tarkemmin. Kukin merkki kuvaa yhtenäistä, muista erillään olevaa ojitusta.